

Zadeva C-395/23 [Anikovi]ⁱ

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

29. junij 2023

Predložitveno sodišče:

Sofiyski rayonen sad (Bolgarija)

Datum predložitvene odločbe:

24. junij 2023

Predlagateljice v nepravdnem postopku:

Oseba E. M. A.

Oseba E. M. A.

Oseba M. I. A.

SKLEP

Sofija, dne 24. junija 2023

Okrožno sodišče v Sofiji [...] (ni prevedeno) je na za javnost zaprti seji dne 24. junija 2023 v sestavi

PREDSEDNIK [...] (ni prevedeno)

razpravljalo o [...] (ni prevedeno) **civilni zadevi št. 14139/2023** in pri svoji odločitvi upoštevalo naslednje:

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

Podlaga za postopek je člen 267(1) PDEU.

- 1 Gre za vprašanje [o] mednarodni pristojnosti v nepravdnih postopkih v zvezi z izdajo dovoljenja za prodajo nepremičnin mladoletnih otrok in o razmerju med določbami Uredbe 2019/1111 in Uredbe št. 593/2008. Poleg tega se postavlja vprašanje o razmerju med Uredbo 2019/1111 in dvostranskim mednarodnim sporazumom med državo članico (Bolgarijo) in tretjo državo (Sovjetsko zvezo oz. Rusko federacijo), ki je bil sklenjen pred pristopom države članice k Evropski uniji.

STRANKE V POSTOPKU

Predlagateljice:

Oseba E. M. A., državljanka Ruske federacije, rojena dne [...] (ni prevedeno) 2005,

Oseba E. M. A., državljanka Ruske federacije, rojena dne [...] (ni prevedeno) 2008,

obe s soglasjem matere, osebe M. I. A., državljanke Ruske federacije,

Pooblaščenka: Odvetnica [...] (ni prevedeno) Tsoncheva (odvetniška zbornica Sofije) [...] (ni prevedeno)

Predlogi strank

- 2 Predlagateljice zahtevajo izdajo dovoljenja za prodajo solastniških deležev – vsake od njih do 1/6 – na dveh (počitniških) stanovanjskih nepremičninah v vasi R. (na obali Črnega morja) in ene nepremičnine v mestu B. (letovišče v gorah), ki so v predlogu podrobno opisane, po ceni, ki ni nižja od davčne vrednosti nepremičnin, pri čemer bo kupnina nakazana na bančna računa otrok pri bankah v Nemčiji.

DEJANSKO STANJE

- 3 V času trajanja zakonske zveze med materjo M. I. A. obeh otrok E. M. A. in E. M. A. in očetom M.A., vsi državljani Rusije, je mati v svojem imenu pridobila tri nepremičnine v Bolgariji za (počitniško) bivanje, dve na obali Črnega morja in eno v gorskem letovišču. Ker je do pridobitve prišlo v času trajanja zakonske zveze, je bil mož M. A. 50-odstotni solastnik nepremičnin. Po smrti moža M. A. dne 29. julija 2015 v mestu L., Republika Ciper, so vdova M. I. A. in oba otroka dedovali njegov polovični solastniški delež. Ruski notar je sestavil ustrezno listino, ki potrjuje, da so otroka in mati/žena sprejeli dediščino. Otroka in mati živijo v Nemčiji, kjer imajo po lastnih navedbah običajno prebivališče.

UPOŠTEVNE DOLOČBE PRAVA UNIJE

Člen 1(e) Uredbe (EU) 2019/1111 z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok [...] (ni prevedeno)

Člen 7(1) Uredbe 2019/1111 [...] (ni prevedeno)

Člen 98 Uredbe 2019/1111 [...] (ni prevedeno)

Člen 4(1)(c) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja [...] (ni prevedeno)

Člen 24(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah [...] (ni prevedeno)

UPOŠTEVNE DOLOČBE BOLGARSKEGA PRAVA

a) Mednarodni sporazumi

Dogovor med Narodna Republika Bulgaria i Sayuza na Savetskite sotsialisticheski Republiki za pravna pomošt po grahdanski, semejni i nakazatelni dela (sporazum med Ljudsko republiko Bolgarijo in Zvezo sovjetskih socialističnih republik o medsebojni pravni pomoči v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah)

(ratificiran z Dekretom št. 784 državnega sveta z dne 15. aprila 1975, DV 1975, št. 33, veljaven od dne 18. januarja 1976)

Objavljen v DV št. 12 z dne 12. februarja 1976, popravek v DV št. 17 z dne 28. februarja 2014

Člen 25

Pravna razmerja med starši in otroki

1. Pravna razmerja med starši in otroki ureja pravo tiste pogodbenice, na ozemlju katere imajo svoje skupno stalno prebivališče.
2. Če imata starša ali eden od njiju stalno prebivališče na ozemlju ene pogodbenice, otrok pa ima stalno prebivališče na ozemlju druge pogodbenice, ureja pravna razmerja med njimi pravo tiste pogodbenice, katere državljanstvo ima otrok.

3. V postopkih za izpodbijanje ali ugotavljanje očetovstva ali materinstva in za ugotavljanje rojstva otroka v zakonski zvezi se odloča po pravu tiste pogodbenice, katere državljanstvo ima otrok ob rojstvu.

4. Pravna razmerja med otrokom oseb, ki med seboj niso poročene, in njegovo materjo ali očetom, ureja pravo tiste pogodbenice, katere državljanstvo ima otrok.

5. Če je otrok državljan ene pogodbenice in živi na ozemlju druge pogodbenice, pravo te pogodbenice pa je zanj ugodnejše, se uporablja pravo te pogodbenice.

6. Za odločanje o pravnih razmerjih iz odstavkov 1, 2, 3, 4 in 5 so pristojni organi tiste pogodbenice, katere državljanstvo ima otrok, ali ozemlja, na katerem ima otrok stalno ali začasno prebivališče.

Člen 30

Oblike pravnih poslov

1. Oblika pravnega posla se določi v skladu s pravom, ki se uporablja za pravni posel. Vendar zadostuje, da se upošteva pravo kraja, v katerem je pravni posel sklenjen.

2. Oblika pravnega posla z nepremičnino se določi v skladu s pravom tiste pogodbenice, na ozemlju katere leži nepremičnina.

b) Nacionalno pravo

Zakon za zadalženiata i dogovorite (zakon o obligacijskih razmerjih in pogodbah) iz leta 1951

Člen 18 Pogodbe o prenosu lastninske pravice ali ustanovitvi drugih stvarnih pravic na nepremičninah morajo biti sestavljene v obliki notarskega zapisa.

Kodeks na mehdunarodnoto chastno pravo (zakonik o mednarodnem zasebnem pravu) iz leta 2005

Člen 85(1) Za razmerja med starši in otroki velja pravo države, v kateri imajo skupno običajno prebivališče.

(2) Če starša in otrok nimajo skupnega običajnega prebivališča, se za razmerja med njimi uporablja pravo države, v kateri ima otrok običajno prebivališče, ali pravo države, katere državljanstvo ima otrok, če je to za otroka ugodnejše.

Grazhdanski protsesualen kodeks (zakonik o civilnem postopku) iz leta 2007

Člen 586(1) Pri sestavi notarskega zapisa o prenosu lastninske pravice ali ustanovitvi, prenosu, spremembi ali prenehanju druge stvarne pravice na

nepremičnini notar preveri, ali je prenosnik pravice lastnik nepremičnine, in ali so izpolnjeni posebni pogoji za pravni posel.

- (2) Lastninska pravica se dokazuje z ustreznimi listinami. [...] (ni prevedeno)
- (3) Notar v notarskem zapisu navede tudi listine, ki dokazujejo lastninsko pravico in ostale pogoje, in potrdi, da je opravil preverjanje iz odstavka 1.
- (4) Če listina, iz katere izhaja prenosnikova lastninska pravica, ni vpisana, se notarski zapis sestavi šele po vpisu te listine.

Semeen kodeks (družinski zakonik) iz leta 2009

Člen 130(1) Starši morajo z otrokovim premoženjem upravljati v njegovo korist in z ustrezno skrbnostjo.

- (2) Dohodek iz otrokovega premoženja, ki ni potreben za kritje otrokovih potreb, se lahko uporabi za kritje potreb družine.
- (3) Dejanja razpolaganja z nepremičnim premoženjem, s premičnim premoženjem z obličnim pravnim poslom, z depoziti in z vrednostnimi papirji, ki so otrokova last, se lahko izvedejo z dovoljenjem okrožnega sodišča v kraju otrokovega dejanskega prebivališča, če razpolaganje ni v nasprotju s koristjo otroka.
- (4) Darilo, odpoved pravici, posodba in zavarovanje tujih obveznosti s strani mladoletnih otrok so nični. Izjemoma se lahko z zastavno pravico ali hipoteko v skladu z odstavkom 3 zavarujejo tuje obveznosti, če je to potrebno za otroka ali je za otroka očitno koristno, ali pa če gre za izredne potrebe družine.
- (5) Za pravne posle poročene mladoletne osebe velja le omejitev iz člena 6(4).

c) Upoštevena nacionalna sodna praksa:

V sklepu št. 144 z dne 2. junija 2015 v civilni zadevi št. 1100/2015 Varhoven administrativen sad na Republika Bulgaria (vrhovno upravno sodišče Republike Bolgarije), senat drugega oddelka za civilne zadeve, je navedeno:

„V skladu s členom 130(3) družinskega zakonika se dejanja razpolaganja z nepremičnim premoženjem, s premičnim premoženjem z obličnim pravnim poslom, z depoziti in z vrednostnimi papirji, ki so otrokova last, lahko izvedejo z dovoljenjem okrožnega sodišča v kraju dejanskega prebivališča, če razpolaganje ni v nasprotju s koristjo otroka. Določba je v poglavju o razmerjih med starši in otroki. V skladu s členom 85 zakonika o mednarodnem zasebnem pravu za razmerja med starši in otroki velja pravo države, v kateri imajo skupno običajno prebivališče. V členu 25 Sporazuma med Ljudsko republiko Bolgarijo in Zvezo sovjetskih socialističnih republik o medsebojni pravni pomoči v civilnih, družinskih in kazenskih zadevah je za razmerja med starši in otroki prav tako

določena uporaba prava tiste pogodbenice, na ozemlju katere imajo stalno prebivališče. Hkrati je treba upoštevati, da je namen člena 130(3) družinskega zakonika zagotoviti varstvo koristi otroka, kadar razpolaga s svojim premoženjem. Dovoljenje za razpolaganje je poseben zakonski pogoj za sklenitev razpolagalnega posla v smislu člena 586(1) zakonika o civilnem postopku, ki ga mora notar preveriti ob sklenitvi pogodbe. V skladu s členom 65(1) zakonika o mednarodnem zasebnem pravu velja za pridobitev in prenehanje stvarnih pravic in posesti pravo države, v kateri je stvar. Podobno določa člen 30(2) zgoraj navedenega sporazuma o medsebojni pravni pomoči. Zato je treba glede posebnih zakonskih pogojev, vključno s pogoji iz člena 130(3) družinskega zakonika, za prenos lastninske pravice na nepremičnini uporabiti ta zakon. Ker mora dovoljenje za razpolaganje z nepremičnino dati sodišče, mora biti to sodišče tiste države, v kateri se nahaja nepremičnina.“

Zgoraj navedeni sklep, ki je na voljo na spletni strani vrhovnega upravnega sodišča, se nanaša na primer ruskih državljanov, vprašanje, o katerem je vrhovno upravno sodišče podalo razlago, pa se glasi: Ali je bolgarsko sodišče pristojno za odločanje o predlogu, ki ga je za pridobitev dovoljenja za razpolaganje z nepremičnino v lasti otroka, ki se nahaja na ozemlju Republike Bolgarije, v skladu s členom 130(3) družinskega zakonika podal zakoniti zastopnik mladoletne osebe z ruskim državljanstvom?

Enako pravno mnenje je izraženo v sklepu št. 7276 z dne 14. junija 2023 v civilni zadevi št. 6491/2023 Sofijski gradski sad (okrajno sodišče za mesto Sofija, Bolgarija), prvi civilni senat, s katerim je bil razveljavljen sklep št. 15959 z dne 2. maja 2023 v civilni zadevi št. 14139/2023, okrožno sodišče v Sofiji [...] (ni prevedeno) (obravnavana zadeva). V tem primeru pa se je senat okrajnega sodišča za mesto Sofija skliceval tudi na člen 4(1)(c) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, da bi za vloge otrok za pridobitev dovoljenja za razpolaganje z nepremičninami v Bolgariji izključil uporabo določb Uredbe 2019/1111. Ker se navedena določba nanaša na pravo, ki se uporablja, in ne na mednarodno pristojnost za odločanje o sporu, je treba domnevati, da se je okrajno sodišče za mesto Sofija želelo sklicevati na člen 24(1) Uredbe št. 1215/2012, v katerem je določena izključna mednarodna pristojnost sodišč držav članic, v katerih se nahaja nepremičnina, v postopkih, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah ali najem/zakup nepremičnin.

DEJANSKO STANJE - NUJNOST RAZLAGE DOLOČB PRAVA UNIJE

- 4 Mnogi državljani Ruske federacije, ki so v Bolgariji pridobili nepremičnine (na obali Črnega morja, v gorskih letoviščih in drugih krajih), jih trenutno poskušajo prodati. V številnih primerih so te nepremičnine v celoti ali delno last otrok, bodisi na podlagi dedovanja, bodisi ker so bile nepremičnine že v začetku pridobljene v imenu otrok. Po bolgarskem notranjem pravu mora biti za

razpolaganje z nepremičnim premoženjem otroka, npr. s prodajo, predhodno v nepravdnem postopku pridobljeno dovoljenje sodišča

- 5 Zdi se, da nekatera bolgarska sodišča menijo, da so mednarodno pristojna za izdajo takega dovoljenja, kadar otrok z ruskim državljanstvom poda predlog v zvezi s prodajo nepremičnin v Bolgariji, pri čemer se sklicujejo na določbe Sporazuma o medsebojni pravni pomoči med Ljudsko republiko Bolgarijo in Zvezo sovjetskih socialističnih republik iz leta 1975 in določbe Uredbe št. 563/2008 (pravilno bi bilo to šteti kot sklicevanje na člen 24(1) Uredbe št. 1215/2012). Bolgarska sodišča štejejo, da je zahteva po sodnem dovoljenju za prodajo nepremičnine del oblike pogodbe o prenosu nepremičnine, in trdijo, da pristojnost bolgarskega sodišča izhaja iz dejstva, da gre za pravni položaj in posle z nepremičninami v Bolgariji, in ne za odgovornost staršev v razmerju do otrok. Tako naj bi bilo bolgarsko sodišče pristojno tudi, če imajo otroci običajno prebivališče v drugi državi članici Unije ali v tretji državi – npr. v Rusiji.
- 6 Sodišče Evropske unije je s sodbo z dne 6. oktobra 2015, Matoušková, C-404/14, [EU:C:2015:653], razsodilo, da je treba Uredbo Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 razlagati tako, da potrditev dogovora o delitvi zapuščine, ki ga je skrbnik mladoletnih otrok sklenil v njenem imenu, pomeni ukrep v zvezi z izvajanjem starševske odgovornosti v smislu člena 1(1)(b) te uredbe, ki zato spada na njeno področje uporabe, in ne ukrep v zvezi z dedovanjem v smislu člena 1(3)(f) navedene uredbe, ki je izključen z njenega področja uporabe.
- 7 Sodišče se je v zgoraj navedeni razlagi izreklo o razmerju med določbami Uredbe št. 2019/1111 o mednarodni pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti in določbami Uredbe št. 650/2012 o mednarodni pristojnosti v zapuščinskih zadevah; predložitvenemu sodišču pa ni poznana nobena sodna praksa Sodišča o razmerju med določbami Uredbe 2019/1111 o mednarodni pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti v nepravdnih postopkih v zvezi z nepremičninami otrok in določbami Uredbe št. 1215/2012 o mednarodni pristojnosti v sporih o nepremičninah.
- 8 Predložitvenemu sodišču prav tako ni poznana nobena sodna praksa Sodišča o vprašanju, ali imajo dvostranski sporazumi o medsebojni pravni pomoči, ki so jih države članice s tretjimi državami sklenile pred svojim pristopom in pred sprejetjem upoštevne Uredbe (in vsebujejo določbe o mednarodni pristojnosti in pravu, ki se uporablja za spore in predloge državljanov pogodbenic sporazuma), prednost pred določbami upoštevne Uredbe. Bolgarija in države nekdanjega vzhodnega bloka, ki so zdaj države članice Evropske unije, so do leta 1989 sklepale podobne dvostranske sporazume o medsebojni pravni pomoči s Sovjetsko zvezo, in ti sporazumi sedaj veljajo v razmerju do Ruske federacije. Ti dvostranski sporazumi na primer niso navedeni v poglavju VIII Uredbe 2019/1111, zato je

vprašljivo, ali imajo prednost pred določbami Uredbe, ali ima, nasprotno, Uredba prednost pred njihovimi določbami.

- 9 Glede na to so Sodišču Evropske unije predložena tri vprašanja za predhodno odločanje.

Iz navedenih razlogov je sodišče

SKLENILO:

Postopek v civilni zadevi št. **14139/2023** Okrožnega sodišča v Sofiji se **prekine** do odločitve Sodišča Evropske unije.

Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267(1) PDEU v predhodno odločanje **predložijo** ta vprašanja:

1. Ali v področje uporabe člena 1(e) Uredbe (EU) 2019/1111 z dne 25. junija 2019 o pristojnosti, priznavanju in izvrševanju odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o mednarodnem protipravnem odvzemu otrok, spadajo tudi nepravdni postopki v zvezi z izdajo sodnega dovoljenja za razpolaganje, npr. prodajo, z nepremičninami ali solastniškimi deleži na nepremičninah, ki so v lasti otroka?

2. V skladu z določbami katere uredbe se določa mednarodna pristojnost sodišča države članice Evropske unije v nepravdnih postopkih v zvezi z izdajo sodnega dovoljenja za razpolaganje, npr. prodajo, z nepremičninami ali solastniškimi deleži na nepremičninah, ki so v lasti otroka: v skladu s členom 7(1) Uredbe 2019/1111 – **sodišče v kraju, v katerem ima otrok običajno prebivališče** – ali v skladu s členom 4(1)(c) Uredbe (ES) št. 593/2008 oziroma členom 24(1) Uredbe (EU) št. 1215/2012 – **sodišče v kraju, v katerem se nahaja nepremičnina?**

3. Ali imajo določbe dvostranskega mednarodnega sporazuma med državo članico (Bolgarijo) in tretjo državo (Sovjetsko zvezo oziroma Rusko federacijo), ki je bil sklenjen pred pristopom države članice k Evropski uniji, prednost pred določbami Uredbe št. 2019/1111 o mednarodni pristojnosti v postopkih v zvezi s starševsko odgovornostjo, če ta mednarodni sporazum ni naveden v poglavju VIII Uredbe 2019/1111?

Sklep je dokončen in zoper njega ni pritožbe.

sodnik